

Bemutatjuk napjaink gladiátorainak sportágát
az
ÖTTUSÁT

Budapesti Öttusa Világbajnokság Győztes Plakátja (2008)
(Tóth Adrienn Olimpikon, Világbajnok és Marosi Ádám Világbajnok, Olimpia III. helyezett)

Készítette:

Geleta Károly
rekreáció irányító-szakgázó

A sportág kialakulásának rövid története

Az öttusát az ókori olimpiák pentatlonja ihlette (i.e.708). Egy összetett, a fizikai és a technikai sportágak sajátosságait egyesítő új sport megalkotása volt a cél, mely sokoldalú felkészítést igényel a benne résztvevőktől. A francia báró Coubertin ifjú korában angliai tanulmányúton vett részt, ahol alaposan megismerte a szigetországi testnevelés gyakorlatát, s pedagógiai elveire, gondolkodásmódjára is nagy hatást tett a kirándulás. Nem mellékesen az ott szerzett tapasztalatok nyomán Coubertin ragaszkodott hozzá, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság 1894-ben született alapokmányában rögzítsék: az atlétika bizonyos ágait művelők számára külön versenyt kell tartani pentatlon (azaz öttusa) név alatt. Coubertin báró szülő atyja a modern pentatlon létrejöttének. A C.I.O. (Nemzetközi Olimpiai Bizottság) 1909-es berlini ülésén a svéd Viktor Balek (*alapító tag*) egyben a Svéd Olimpiai Bizottság elnöke bejelentette, hogy Ők hajlandók megrendezni, és próba versenyt kiírni a báró által elképzelt sportágban így 1910-ben bemutatkozott a modern öttusa sportág. Az *1911-es* Budapesti nemzetközi versenyt már teljes öttusa programmal bonyolítják le. Az első játékok házigazdái, a görögök azonban nem rendeztek pentatlonviadalt 1896-ban, mi több, a komplex sportág a következő három ötkarikás esemény műsorán sem szerepelt még.

Ókori olimpiai stadion i.e.708-ban

1912-ben lezajlik az első olimpiai modern pentatlon verseny, amelyről Coubertin báró így nyilatkozott: „*két –öttusa van - az enyém, amely bemutatkozott és a klasszikus*” az atlétika ókori ötpróba számaira gondolt. A kor követelményeinek megfelelően ebben az időben a katonák üzték legtöbbször a sportágat. A báró véleménye szerint az öttusa sport, eszköz lehet az ókori sportember, újkori ideáljának megteremtéséhez. A Stockholmban megrendezésre kerülő olimpián a számok sorrendje a következő volt: lövészet, úszás, vívás, lovaglás, futás, ez a sorrend azonban 1932-ben megváltozik.

Először ötnapos versenyeket rendeztek ez volt a „hagyományos öttusa” lovaglást, vívást, lövészetet, úszást, futást öt nap bonyolították le a versenyrendezők. **1996**-ban UIMP újabb szabályváltoztatást vezet be, ettől az időtől kezdve egynapos öttusa versenyeket rendeznek világszerte. Napjainkra a sok szabálmódosítás miatt az úgynevezett „hagyományos öttusa” kivonul a történelemből.

A szabálmódosítások eredményeként **2009-től** új, forradalminak minősíthető megrendezés kerül előtérbe. A vívás az úszás és a lovaglás lényegileg változatlan maradt, de a futást és a lövészetet összevonják egyetlen kombinációs számba. Ennek során a versenyzők „handicap” rendszerben rajtolnak, kb. 20 m futás után 5 lövést adnak le, legfeljebb 55 másodperc alatt. 4X800m –es futó szakaszok következnek minden 800 m-es futó szakasz után a versenyzők 5 lövést adnak le (max. 55’mp alatt) s végül a verseny 800m futással zárul.

A „*hagyományos*” öttusa versenyek mellett váltóversenyeket is rendeznek, amelyeken háromfős csapatok vesznek részt. Nem tévesztendő össze a klasszikus csapatversennyel, ahol három-három csapattag pontszámát összegzik.

Hazánkban 1927-ben rendeztek először öttusaversenyt (a vívást a Ludovika Akadémián, a pisztolylovést a Szemere-lőtéren, az úszást a Császár fürdőben, a lovaglást a Nagyrákosi gyakorlótéren, a futást pedig szintén a katonai akadémián tartották), s a következő esztendőben Filótás Tivadar személyében magyar pentatlonista is indult az olimpián. Az első országos bajnokságot 1946-ban rendezték, a Magyar Öttusa Szövetség 1947-ben jött létre, míg 1952-ben megszületett a későbbiekben is sikert sikerre halmozó sportág első magyar ötkarikás aranyérme a Benedek Gábor, Szondy István, Kovácsi Aladár összetételű csapat jóvoltából.

Gondolatok a sportág értelmezéséről

Öttusával foglalkozó neves szakemberek sokféleképpen fogalmazták meg, az öttusát, mint sportágot:

- Az öttusa sportág alapítója Pierre de Coubertin báró „*minden sportok királyának*” nevezte. Egyes vélemények szerint férfias, vonzó, sokrétű, sokoldalú sportág, mely teljes embert igényel.
- Nagyfokú fizikai igénybevételt jelentő katonai jellegű, egészségmegőrző, egészségnevelő sport (Jós M. 1945.)
- Általános és sokoldalú felkészülést igényel a sportolóktól, amelyben a versenyzés edzés folyamatában döntőek a pszichikai és fizikai képességek (Takács Andor MAFC edzője, majd 1958-1962 szövetségi kapitány).
- Magas fokú mozgáskoordinációs képesség és alkalmazkodó képesség, kitartás szükséges a sportág gyakorlásához (Vass I. 1955.).
- Kiemelt szerepet kap az állóképesség, technikai- taktikai elemek elsajátítása és azok alkalmazása külön-külön sportáganként (Visontay I. 1960.).
- Az öt sportág nem azonos az eredeti olimpiai verseny szakágakkal, hanem egy külön sportág, amely az erre érvényes versenyszabályokkal kerül megrendezésre (Hegedűs Frigyes 1968.).
- Az öttusa szakirodalommal foglalkozó jeles tollforgatók törekedtek az edzéselméleti szempontból megközelíteni az öttusa sportágot (dr. Nádori L.).
- Jelentős előre lépést jelentett a sportág képzésében a Testnevelési Főiskola Öttusa sportág tankönyvének megjelenése (Szabó Sándor. 1975.).

Összegezve a fenti gondolatokat, eredményes öttusázó az lehet, aki sportág specifikus állóképességgel, a sportági sajátosságokból fakadó mozgáskoordinációval, ügyességgel, és megfelelő pszichikai-akarat tulajdonságokkal rendelkezik. Jótékony nevelő hatása az egyéneknél erősíti a függetlenséget és az önállóság szellemét. Az öttusa felkészít az élet további nehéz küzdelmeire. Visszatekintve a múltra akkor megértjük már, hogy mért fogalmaztak, így az öttusáról gondolkodók, hogy sokoldalú és speciális sportág, amelyben kivételes képességű egyének születtek és vannak napjainkban is. Az öttusa sport egyes sportágaknak kiemelkedő egyéniségeket és olimpiai bajnokokat, világbajnoki résztvevőket adott. Díjugrató sportágban eredményesen szerepelt; Szondy István., id. Somlay Lajos, ifj. Somlai Tamás, Móra László, , Párbajtőrívásban; Kausz István, Balczó András, Kulcsár Győző, Schmitt Pál, Osztrics István, Pethő László, Székely Zoltán, Kolczonay Ernő, Fábrián László, és rajtuk kívül még sokan másokat is megemlíthetnénk. Gyorstüzelő lövészetben; Mizers Attila., Plank Gábor,

A sportág egyedül álló módon **12** olimpiai bajnokkal, több olimpiai helyezett versenyzővel, és neves Világ és Európa bajnokkal büszkélkedhet. Olimpiák - Világ és Európa bajnokságok, Nemzetközi Öttusa Versenyek biztos érem szállítói.

Magyar Öttusa Sport Hallhatatlanjai

*Első sor balról: Dr. Nagy Imre., Martinek János., dr Török Ferenc., Vörös Zsuzsa., Szondy István.,
Hátsó sor: Németh Ferenc., Fábíán László., Balczó András., Mizers Attila., Benedek Gábor., Dr.Móna István
Dr. Kovácsy Aladár*